

Vázlatos portré a sörgyári igazgatóról

Jól megtermett, vállas férfi Gömöri János, a Nagykanizsai Sörgyár igazgatója. Hajába ezüstöt szítált már a suhanó idő, de szemének élénk csillogása, lépteinek ruganyossága arról tanúskodik, hogy hiba volna besorolni őt az „idősebb korosztály” tagjai közé.

Valóban: alig lépte csak át a negyvenedik esztendő. A szakmában a tapasztalt, hozzáértő vezetők között tartják számon, munkatársai, a gyár dolgozói pedig becslésként és szeretettel emberségéért, teremtettségéért, biztos irányítókészségéért.

Hallottam egyszer, hogy azt mondták róla: kész regény az élete. Most, hogy két órán át beszélgettem vele, én is hajlamos volnék ilyen summázó megállapításra.

1

Azokból az évekből, amelyek a letűnt rendszert jelentették számára, kevés sugaras emléket hozott magával a mába. — Uradalmi kovács volt az atyja, s a tíz gyerek szájába csak arról falatok jutottak a summás-kenyérből. Az alkalmi munkával eltöltött évek után 1938-ban került a sörparhoz, segédmunkás lett a Dreher-Hagenmacher Rt.-nél Kőbányán. Elsajátította a sörfőzés mesterségét, de az aranyló lét csorgató kádak, telt palackok közelsége sem oltotta a szomját: tanulni vágyott, s a tudásra alapozva tetteket kovácsolni.

A sors olykor a feje tetejére állítja az elképzeléseket. Így történt ez Gömöri János esetében is. Az alkotás feladata a felszabadulás után hamarosan megadatott számára, s a tanulás örömehez csak jóval később jutott hozzá.

1954 őszén az Elemiszéripari Minisztériumból Nagykanizsára küldték — gyári igazgatónak. Más talán megfutamodott volna a feladat elől, hiszen a gyár, amelyet igazgatni kellett, még csak elképzelésekben, tervrajzokban létezett. Gömöri elvtársat más fából faragták; vállalta a nyilvánvaló nehézségeket, az esetleges kudarcot is, hogy próbára tehesse végre önmagát: mire képes az akaratos és a kommunista szív?

Mástól esztendő állt rendelkezésére az indulásra megadott határidőig, s ez a tizenhét hónap egyetlen nagyívű iramodással olvadt össze. Együtt élt az építőkkel az igazgató, s ha a műszaki rajzokból olvasni nem is tudott, a szakmai tapasztalatok eligazították a dokumentációs anyag vonal-labirintusában. Számos esetben — egyetértésben az építésmérnökkel — változtatták meg a terv valamely technológiai vagy építési elképzelését, felszerelvé olyannal, amelyet ő a gyakorlatból hasznosabbnak ismert már meg.

Jól emlékszem — a betonozók mesélték akkoriban —, olykor, ha a megfeszített munka a remegésig kimerítette őket, az igazgató vette át tőlük a szerszámot, hogy az ászokpince tankjainak betonblokkjai kifogástalan minőségben készülhessenek el. S láttam én magam is, ahogy betonozta később a kapcsolóterem aljzatát, ahogy élesztette személyes példaadásával a munkásokban a helytállás lángját az építés utolsó heteinek sodró erejű lendületében.

Aztán beköszöntött az ötvenhatos május, begyűjtötták a kázánokba, és a főzőházban a gőznyitő-kerékre kötött pezsgőfogó hozzávágódott az üst oldalához: csendes ünnepléssel hozzáékezték a termeléshez. Az első vagonnyi sör fellobogozott kocsiiban, júliusban gördült ki a gyár udvaráról, a sínek mentén elnedvesedett szemmel búcsúztatta a küldeményt az igazgató, mellette Penczinger Feri bácsi, Vékási Józsi bácsi, s a többi, ma már nyugdíjba öregedett gyári dolgozó.

2

A sokasodó munka szusszanásnyi időt sem engedett az igazgatónak. Egyidejűleg kellett az üzemeltetés gondjaival

birkóznia, az építkezéseket befejezéshez segíteni, a személyi problémákat bogozni, s a termelési mutatók teljesítéséért hadakozni. A gyár 200 000 hektoliterre tervezett kapacitása fokozatosan emelkedett, s amíg eljutott a mostani, évi félmillió hektoliteres termelésig, számos olyan nézetet kellett megváltoztatni, amely útjában állt a fejlődésnek.

Itt van például a szállítás. Gömöri igazgató még 1952-ben Kőbányán nyújtott be újítási javaslatot a sörszállító tankautó kikísérletezésére. Akik elbírálták a javaslatot, fáztak az újtól, és elutasították. Kanizsán ismét előbukkantak a szállítással kapcsolatos nehézségek, — de most már lehetőség adódott a korábbi elgondolás megvalósítására. Roncs-autót, pótkocsit és korábban víztároláshoz használt tankot illesztettek ügyeskedtek össze sörszállító kocsivá, s mikor az újszerű jármű első útján megérkezett Balatonfüredre, az éppen ott tartózkodó lengyel élelmiszerügyi miniszter is elismeréssel állapította meg: ügyes gondolat a sörszállító tankautó rendszeresítése.

A gyakorlat az igazgatót igazolta. A gépkocsiiban szállított sörnél nincs szénaveleszabados, a sör friss marad, tartja a hőfokát, s lényegesen alacsonyabb így szállítási költsége. Kőbánya is megváltoztatta azóta az álláspontját, a korábbi „nem”-et a tankkocsik munkába állításával húzta át.

A megcsontosodott szemlélet áttörő, újító kedv nem szalmaláng Gömöri elvtársnál. A hosszabb távú szállítások céljaira kerekéken mozgó, könnyen kezelhető tartályok mintapéldányát dolgozta ki, melyek a vasúti szállítás és a modern palackozó gépek követelményeinek egyaránt megfelelnek. A kísérleti eredmények biztatók, Kaposvár hamarosan ilyen tartályokban kapja a sört Nagykanizsától.

Gondos számítások alapján most fáradozik a gyár műszaki kollégistáival annak az elgondolásának kivitelezésén, mely a főzőházi szűrési eljárás és a hűtés idején van hivatva lerövidíteni, természetesen úgy, hogy a sör eddigi kitűnő minőségi foka semmivel se csökkenjen. A kísérletek végleges eredményéig csak néhány hónap múlva lesz lemérhető. Siker esetén a termelési kapacitás 20 százalékos növekedése válik lehetővé, s ehhez egyetlen fillérrnyi beruházást sem kell felhasználni.

Az igazgatói szoba szekrényén tejszínű műanyag-üveg áll, és talán mondani is fölösleges: a jövő sörpalackját látja benne Gömöri elvtárs. Meggyőződéssel vallja, hogy az öles léptekkel fejlődő műanyagipar hamarosan eltünteti a sörgyárak udvaráról az üvegpalackokat, s a milliós megtakarítások mellett a baleseti veszély is alaposan megcsappan a mű-

anyag térhódítása következtében.

Gondolatszíkkrakat röppent fel az igazgató az anyagmozgatás gépesítéséről, a vagonrakodás fizikai munkájának megkönnyítéséről, egyes gyártási folyamatok korszerűsítéséről. És ahogy szavaiban láng-ára kapnak ezek a szikrák, bevilágítanak a homloka mögé is: nem feledkezik meg ő egy percre sem az egyszerű dolgozókról; fáradozik, harcol azért, hogy fokozatosan javíthassanak a munkakörülményeken.

Jó dolog az ilyen láng közeliében melegedni.

3

Gömöri elvtársnál ma már a munkának édestestvére a tanulás. A műszaki egyetem két esztendő tanfolyamán a közgazdasági ismereteket gyarapítja, a marxizmus-leninizmus esti egyetemén pedig politikai tudását bővíti. Így együtt, a két tanulmány talán megerősítő kisért, de felismerte, hogy ha bármelyiket is elhagyna, nem tudna lépést tartani a követelményekkel. Szorgalmát tartóssá erősíti az a tény, hogy csupa igyekvő dolgozót lát maga körül: az ifjú gyár fiatal kollektívájának nagy része az általános iskolától az egyetemig, különböző fokokon képezi magát.

A sörgyáriakkal együtt az igazgató is szívén viseli két termelőszövetkezet felvirágztatásának ügyét, elnökségi tagja két sportkörnek is, s ha olykor-olykor időt tud szakítani rá, együtt tekezik a lakatosokkal, a palackozókkal a gyári pályán.

Mikor arról kérdeztem az igazgatót, honnan ez a nem csökkenő energia, mellyel a sokszálú feladatokat ellátja, mellyel a párt megbízatásainak is eleget tesz, s a társadalmi munkában is helytáll, maga köré mutatott. „Ez a gyár a forrás — mondta csendesülő szavakkal —, minden gondjával és örömeivel együtt. Megismertem a múltat, s látom formálódni az új társadalmat; meg tudom ítélni, milyen hosszú útját jártuk be eddig is a főlemelkedésnek... Azután itt vannak a dolgozóink. Nem mondom újat, de így igaz: a brigádmozgalmak fejlődése, a munkások öntudatának ébredése, a példás helytállás sok apró jegye mind-mind arról győz meg, hogy egyszerű ügyért fáradozunk. Olykor botlásokkal is, de mindig hittel és akarással.”

Igen, akarással, amely őszinte és acélos. S hittel is, mely valós és töretlen.

Vázlatos csupán ez a portré, melyet Gömöri János elvtársról próbáltam felrajzolni, jól tudom. Ahhoz talán elég meg is, hogy bemutassa azt az embert, aki együtt nőtt szocialista vezetővé az épülő gyárral, amely ma ismét az élűzem címet ünnepli.

Bánhidai Tibor

Újítási hónapot szervez a KISZ Zala megyei Bizottsága

A KISZ Zala megyei Bizottsága felhívást bocsátott ki a megye üzemi KISZ szervezeteihez, amelyben felkéri az üzemi alapszervezeteket az ifjúsági újítási hónap megszervezésére. Az újítási hónapot a KISZ szervezetek júniusban tartják.

A tervek szerint az újítási hónap keretében június 2—9-ig a gellénházi Bartók Béla művelődési házban a megyei KISZ bizottság újítási kiállítását rendez, amelyen megyénk fiatal újítóinak munkáit mutatják be a közönségnek. A megnyitás napján rendezett ankét keretében több fiatal újító számol munkájáról, majd megrendezik az újítók bálját.

Az újítási kiállításra való részvételre a jelentkezők megkezdődtek.

Sandi „miérték“?

A sandi tsz mérleghiánnyal zárta az 1961-es évet, a munkacsomag értéke alig haladta meg a 13 forintot. A szövetkezet vezetősége erre az évre olyan tervet készített, amelynek végrehajtásával 22—23 forintos munkacsomagért tudnak biztosítani.

Az idén hosszúra nyúlt a tél Sandon is. Volt idejük alaposan felkészülni a tavaszi kezdésre.

De ha valaki azt hinné, hogy az első tavaszi napon „rajtra készen” álltak, — az téved. Sandon még április 10-én sem végeztek a tél gőjavítással. Hasznavehetetlen volt — többek között a G—35-ösök, sőt az ekék is. A tsz három erőgéppel rendelkezik, ebből csupán egy dolgozott a mezőn, a másik javított, a harmadik pedig fuvarozott(?)

Szmodics József, a G—35-ös vezetője március 21-én jött haza iskoláról. Április derekán meg az ekéjét javította a tsz udvarán. Ekkor még 360 hold tavaszi vetés állott előttük, — nem beszélve a rét- és legelő-javításról, valamint a többi tavaszi munkáról: hengerezésről, fogasolásról, s az őszi vetések ápolásáról.

A késést késés követi

A termelőszövetkezetnek 220 tagja van, s mint Bogdy Lajos elnök elmondta, ebből 100—120 főre lehet számítani. A többi? Az Öreghegyet bújjja! A falu felett két szőlőhegy húzódik, ahol a sandi tsz-tagok közel 70 holdat bírnak, részben mint háztájt, részben mint bérleményt.

— Ez a mi szövetkezetünk hátramoszdítója! — mondja a főkönyvelő. — Leköti a tagság munkarejének nagy részét, amelletl gátolja a fejlődést. Már tavaly terveztük, hogy a szőlő helyére gyümölcsösöt telepítünk. Abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy a mi

Végére járni a hibáknak

Horváth József növénytermesztési brigádvezető arról panaszkodik, hogy a Kanizsáról hordott takarmánytáp fuvardíja minden héten elvisz egy hízó! Az állattenyésztők viszont a növénytermesztőket okolják a takarmányhiány miatt, hogy nem képesek a szükségletnek megfelelően termelni! A vezetőség arról tájékozott, hogy az idén minden nö-

vénytermesztési munkát részben akar a tagság elvégezni. Egyesek mellette, mások ellene foglalnak állást. A főkönyvelő szerint ez a tervezett 22,07 forintos munkacsomag értékét jelentősen csökkenté. Ez a számítás azonban nem világos. Ha ugyanis a tagság a munkákat részesmunkaként végzi el — és ez segíti a többtermést, akkor nem fogy a munkacsomag, —, hogyan csökkennék ezáltal a tervezett munkacsomag értéke?

Ha a részese munka ösztönző leg hat a munkára, hozzá kell járulni és segíteni a kezdeményezőket. De a „rész” mögött termelési eredménynek kell lenni!

Több sandi tsz-tagot, vezetőt hallgatunk meg. A különböző vélemények abban megegyeznek: most már halaszthatatlanul tenni kell valamit Sandon, hogy a szövetkezet előbbre jusson. Ehhez több segítséget várnak a járás irányító szerveitől is. Ott ismerik a sandi gondokat. Az olyan intézkedéseken a sor, amelyek eredményt is hoznak.

Pados bácsi májusai

Pados Ferenc bácsi, az 52 éves motorszérielő, húsz éve dolgozik az olajiparban, s 1945 után minden május 1-i felvonuláson ott volt.

— Munkásünnep ez, ott a helyem — mondja. — Valami-ker úgy se tehette meg az ember. Régen még ettől a szép naptól is megfosztották a munkát... Nem is jó beszélni róla.

— Csak kérésre beszél tovább:

— Harmadban történt. Pesten dolgoztam akkor. Május elseje előtt röplapokat osztottak, s elhatároztuk, kivonulunk az utcára. Így is lett. Az üzem csaknem minden dolgozója letette a munkát. Sorokba verődve vonultunk, énekeltünk. Csak hogy nem sokáig. A Városliget előtt csendőrök álltak. Ütötték, vágták az embereket. Aki tudott, menekült, aki nem, azt kérdezték nélkül ütötték. Amikor vége lett a véres összetűzésnek, végignéztünk a ligen. Vértől, tépett zászlódarabok... Ott találtam a sebesülteket között két munkatársamat is. Egyik kádár volt, a másik ács. Ugy megverték őket, hogy hetekig nem tudtak dolgozni.

Aztán az olajvidék május elsejéről beszél.

— 1942-ben kerültem Pustaszentlászlóra. Nem is emlékszem, hogy ünnepeltünk volna. Nem volt rá mód. Kevesen voltunk, szervező sem akadt.

— S most?

— Most, kérem? Mindenki készült. Olyan felvonulás lesz, hogy csak na! Szavakkal nem is lehet elmondani. Végig kell nézni...

K. L.

A molnári aranymosó

Koratavasztól késő őszig állta a víz sodrát. Ott ütötte fel „üzemét”, ahol a víz megszabadult a terhéől, ahol hosszú homokdünákat épített a — ki tudja milyen messziről cipelt — csillogó kristályokból, melyek közül minden milliomodik — volt aranyból. Lehet, hogy valahol az Alpok szikláin közül mosta ki őket, de az is lehet, hogy valamelyik mellékfolyó vize szállította az értékes szemcséket. Mindezzel nem tördött Fábics Balázs. Zsebében az Álami Pénzverde megbízólevelével, merre merre hosszú évekkel keresztül a hordalékot — néhány gramm aranyért.

Nem volt könnyű mesterség és nem is lehetett meggazdagodni belőle. A rovátkákba lerakódott nehezebb fajsúlyú homokszemcsék között néha napokig nem akadt arany, aztán nagyritkán „ragadt” valami a higanynya. Mert a rovátkából kisépért homok közül csak higanységgel lehetett „kiválogatni” a nemes fémeket. Persze ezzel még nem nyert értékesíthető aranyat. A higanytól „vissza kellett kérni” az apró szemcséket, sőt égetéssel —, amit hevített kövekkel oldott meg — el kellett távolítani a szennyeződéseket. Hogy azután mi maradt meg? Éppen annyi, hogy az ár-

ból kenyérre telt, meg a remény, hogy egyszer majd nagyobb darab akad fenn a vajatokban. Ez az „egyszersmajd” azonban sohasem következett be.

— Hányzsur kértem apámat, hogy két jeggyűrűre valót mosson nekünk is! — mondja menyecske lánya —, de mindig azt mondta, nem lehet! Majd egyszer, ha rátalál a „nagy rögre”.

Éveken át hitte, hogy egyszer szerencsés lesz! Aranyrögöt nem talált életemben maradt a második világháborúban. Ehhez nagyobb szerencse kellett, mint az aranymosáshoz! A háború után lett zenész, hogy vidítsa a falu népet. Amikor már az életbe is vijszartért az öröm, a vidámság, ő visszatért a Murához.

— Az ember idős korában jön rá a tévedésekre! — mondja az öreg —. Mindig azt hittem, hogy a meder homokjában van az arany. Most már tudom, hogy a vízben kell azt keresni... Hálóval! Csak az a baj, hogy közben az idő eljárt. Jó lenne előlről kezdeni... Az a gyűrű dolog sokáig bántott, s lám Annus sem feledte el, pedig amióta férjhez ment, nem beszélünk róla. Azaz mégis... amikor az unokámat adtuk férjhez. Ő kapta anyja helyett a csillogó aranygyűrűt, de nem a homokból, hanem a vízből! Mert gazdag folyó ez a mienk, csak ki kell ismerni!

Badacsony Lajos